

N:o 59.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående anslag till beredande åt lappar inom Jukkasjärvi och Enontekis socknar af Norrbottens län af eftergift i viss dem åliggande ersättningsskyldighet; gifven Stockholms slott den 17 april 1896.

Under åberopande af bilagda utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att på extra stat för år 1897 bevilja ett anslag af 7,300 kronor, att användas till beredande åt lappar inom Jukkasjärvi och Enontekis socknar af Norrbottens län, hvilka deraf äro i behof, af eftergift i dem åliggande skyldighet att återgälda af statsmedel förskjutna ersättningar för skador, som af renar förorsakats å de bofastes egor inom Norge.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF.

V. L. Groll.

Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten i Statsrådet å Stockholms slott den 17 april 1896.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: friherre ÅKERHIELM,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJÄM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON,
WERSÄLL och
ANNERSTEDT.

Departementschefen statsrådet Groll anförde i underdånighet:

»Enligt förordningen rörande de lappar, som med renar flytta emellan de förenade konungarikena Sverige och Norge, den 6 juni 1883, skall i allmänhet skada, som af renar göres å de bofaste tillhöriga egor, ersättas af den eller dem, genom hvilkas renar skadan blifvit förorsakad, eller, derest utredning derom ej kan åstadkommas, af de lappar, hvilka vid tiden för skadans föröfvande uppehållit sig i distriktet. Sedan skyldighet att ersätta sådan skada blifvit genom dom eller förlikning faststald, utbetalas ersättningsbeloppet förskottsvis af vederbörande landshöfding eller amtman i det rike, der skadan skett, hvar efter, så vidt betalningsskyldighet ålagts undersåte i det andra riket, förskottet skall genom vederbörande landshöfding eller amtman i detta

rike af allmänna medel återgäldas. Sålunda utgifvet förskott kan hos den betalningsskyldige indrivas på enahanda sätt som är bestämdt i fråga om skatter.

Nu har uti en till Kongl. Maj:t den 10 april 1895 ingifven skrift lappmannen Per Olsson Fjellidal, enligt honom af Jukkasjärvi sockens lappallmoge vid hållet sammantråde lemnadt uppdrag, andragit bland annat: att den del af socknens lappar eller omkring hälften, som under en del af sommaren flyttade till Norge för att beta sina renar, dervid för skador, som af renarne förorsakades å norskt område, årligen finge sig ålagdt utgifva ersättning med belopp, som efter lapparnes förhållanden ofta vore synnerligen höga; att vid tiden för ansökningens ingifvande dylika ersättningar till belopp af 5,000 till 6,000 kronor varit förfallna till betalning af socknens lappar och till indrifning hos utmättningsman utestående; samt att under rådande bekymmersamma omständigheter, då renhjordarne till följd af ogynsamma betesförhållanden i betydlig grad minskats, lapparne ej förmådde erlægga denna summa utan att flere af dem komme att alldeles utarmas; och har Fjellidal, på grund af hvad sålunda andragits, i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes efterskänka nämnda af statsmedel förskjutna belopp antingen helt och hållet eller till så stor del deraf, som efter omständigheterna kunde anses vara med bilighet öfverensstämmande.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, som anbefallts att häröfver afgifva yttrande och som inhemtat att svårighet jemväl mött att hos lapparne inom Enontekis lappmark utfå de ansenliga ersättningsbelopp af ifrågavarande art, hvilka dessa hade att utgifva, har dels från länsmännen i båda dessa lappmarksdistrikt infordrat redogörelser för de åtgärder, som vidtagits för uttagande af utestående ersättningsbelopp, äfvensom yttrande angående fortsatt indrivande af dessa medel, dels ock åt lappfogden inom länet uppdragit att i samråd med ofvan bemälda länsmän jemte tillkallade lappförmän eller ordningsmän eller nämndemän af lappallmogen söka utreda, huruvida någon eftergift i afseende å återbetalningen af det utestående skadeersättningsbeloppet kunde vara af omständigheterna påkallad, samt i sådan händelse afgifva förslag, hvilka bland lapparne dylik eftergift med hänsyn till deras ekonomiska ställning kunde anses böra medgifvas, äfvensom angående i hvilken mån eftergift kunde böra ega rum.

Sedan den sålunda af Kongl. Maj:ts befallningshafvande föranstälte utredningen egt rum, har Kongl. Maj:ts befallningshafvande den 29 februari 1896 afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet och deruti yttrat:

Af svenska staten förskjutna ännu utestående skadeersättningar af ifrågasvarande art uppginge till ett sammanlagdt belopp af 22,338 kronor 84 öre, hvaraf det tillhörde lappar inom Jukkasjärvi att återgälda 6,649 kronor 24 öre och lappar inom Enontekis att ansvara för återstående 15,689 kronor 60 öre. De vid 1894 års slut utestående motsvarande beloppen utgjorde respektive 3,845 kronor 24 öre och 13,784 kronor 85 öre. Enligt hvad Kongl. Maj:ts befallningshafvande af länsmännens och lappfogdens yttrande inhemtat, hade lapparne, ehuru de hyst den uppfattningen, att de ständigt till deras nackdel afgjorda skadeersättningsanspråken varit öfverdrifvet höga och stundom helt och hållet obefogade, likväl i allmänhet sökt, så långt i deras förmåga stått, genom mindre afbetalningar å olika tider eller genom upplåning af penningar återgälda de af staten förskjutna beloppen. Endast ett fåtal hade dock varit i stånd att betala hela sin skuld, och för de flesta hade denna ökats genom de årligen återkommande ersättningskrafven. Under vintern 1893—1894, den för lapparne svåraste i mannaminne, då snötäcket efter ihållande töväder och omedelbart derpå följande stark kyla förvandlats till en ogenomtränglig isskorpa, hvarigenom renlafven blifvit oåtkomlig, hade alla årskalfvar samt hälften af de vuxna renarne dött och de kvarlevande ej kunnat sammanhållas utan spridt sig åt alla håll för att söka sig föda. Flera bland de mindre bemedlade lapparne hade på detta sätt förlorat all sin egendom. Då intet finnes hos dessa att taga, vore det uppenbart, att å dem belöpande andelar i ersättningsbeloppen måste afskrivas. Men bland de öfriga lapparne finnes många, hvilka skulle bringas till armod genom tvångsåtgärder för restbeloppens indrivande. Lapparnes utarmande skulle derjemte i hög grad menligt återverka på socknarnes ekonomi, enär lapparne, enligt öfverenskommelse, sedan lång tid tillbaka i väsentlig mån bidroge till kommunalutgifterna inom dessa socknar, der utskylderna, särskildt till den för lapparne och de bofaste gemensamma fattigvården, vore ytterst betungande. På grund af hvad sålunda andragits syntes en eftergift i afseende å återbetalningen af de utestående ersättningsbeloppen med nödvändighet vara af förhållandena påkallad, hvaremot någon tvekan kunde råda, i hvilken mån en dylik eftergift borde ega rum. I detta afseende ansåge Kongl. Maj:ts befallningshafvande det hvarken nödigt eller nyttigt att, på sätt Jukkasjärvi lappallmoge alternativt anhållit, det vid tiden för ansökningens tillkomst af statsverket förskjutna utestående beloppet i dess helhet afkortades, enär åtskilliga bland de betalningsskyldige lapparne fortfarande vore i den ställning, att de kunde betala på dem belöpande andelar samt det för öfrigt kunde befaras, att lapparne, i förhoppning att jemväl framgent

erhålla eftergift af ersättningar för de skador deras renar orsakade, skulle göra sig skyldiga till liknöjdhet och försumlighet vid bevakningen af sina hjordar. I det från lappfogden inkomna afkortningsförslaget hade hemstälts, att af de vid 1894 års slut utestående ersättningsbeloppen tillhopa 7,257 kronor 47 öre måtte eftergifvas, och skulle häraf tillgodokomma lappar inom Jukkasjärvi 3,409 kronor 24 öre samt lappar inom Enontekis 3,848 kronor 23 öre. Då detta förslag, enligt hvad lappfogden meddelat, uppgjorts med största hänsyn till hvars och ens betalningsförmåga, ansåge sig Kongl. Maj:ts befallningshafvande böra tillstyrka bifall till hvad lappfogden sålunda föreslagit.

Enligt ofvan omförmälda af lappfogden i samråd med vederbörande kyrkoherdar och länsmän äfvensom ordningsmän, förmän och nämndemän bland lappallmogen uppgjorda afkortningsförslag skulle inom Jukkasjärvi socken efterskänkas för 57 personer belopp vexlande mellan 4 kronor 72 öre och 328 kronor 45 öre, hvarjemte till afskrifning föreslagits ett belopp af 213 kronor 75 öre, i fråga om hvilket de ersättningskyldige ej vore kända, samt inom Enontekis socken eftergift meddelas 118 personer med belopp vexlande mellan 51 öre och 150 kronor.

Statskontoret, hvars yttrande i ärendet jemväl inforrats, har, under hufvudsakligt instämmande med Kongl. Maj:ts befallningshafvande, hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta proposition om beviljande för ifrågavarande ändamål af ett anslag till afrundadt belopp af högst 7,300 kronor att, efter den vidare undersökning, som kunde erfordras, bereda lappar inom Jukkasjärvi och Enontekis socknar, hvilka deraf vore i behof, eftergift eller lindring i dem åliggande skadeersättningar af ifrågavarande slag.

Då af hvad i ärendet förekommit läres framgå, att lapparne, hvilkas existensvilkor under de senaste åren till följd af ogynsamma väderleksförhållanden varit synnerligen svåra, icke kunna till fullo gälda ifrågavarande ersättningsbelopp utan att en stor del af dem bringas till fullständigt armod, synes mig statens mellankomst vara nödig för att befria dem, i mån af behof, från skyldigheten att återgälda nämnda belopp; och som Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansett sig kunna biträda det af lappfogden uppgjorda afkortningsförslaget såsom upprättadt med noga tagen hänsyn till de ersättningsskyldiges ekonomiska ställning, torde samma förslag kunna i hufvudsak följas.

Jag hemställer alltså, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att på extra stat för år 1897 bevilja ett anslag af 7,300 kronor att an-

vändas till beredande åt lappar inom Jukkasjärvi och Enontekis socknar af Norrbottens län, hvilka deraf äro i behof, af eftergift i dem åliggande skyldighet att återgälda af statsmedel förskjutna ersättningar för skador, som af renar föröfvats å de bofastes egor inom Norge.

Till denna af Statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten lemna bifall samt förordnade, att nådig proposition i ämnet af den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, skulle i vanlig ordning till Riksdagen aflätas.

Ex protocollo

Aug. Alströmer.